

En gravplats lämnas tillbaka - vad händer sedan?

Nu har arbetet med återlämnade gravar inletts på allvar. Som utgångspunkt används de bevarandeplaner som finns för varje kyrkogård.

Irene Åkergren på kyrkogårdsförvaltningen arbetar bland annat med just detta. Hon berättar att många av de återlämnade gravarnas gravstenar kommer att plockas bort från kyrkogårdarna runt om i pastoratet.

- Man ska ju komma ihåg att det är innehavarna som har lämnat tillbaka de gravar som vi nu arbetar med. Ingen vill längre ta ansvar för dem, betonar hon.

Arbetet gäller alltså de gravar som inte längre har någon gravrättsinnehavare som sköter graven eller låter förvaltningen göra det mot en avgift. När ingen längre vill ta ansvar för, eller betala för skötseln av en grav, lämnas den tillbaka.

I processen förs dialog med kyrkoråd, hembygdsföreningar och olika typer av intresseföreningar. En del kontakter har redan tagits och fler kommer att tas efterhand.

För kyrkan - och för många andra - är det viktigt att vårda kulturarvet. Många uppskattar den kulturhistoriska park som många kyrkogårdar utgör. Därför har alla kyrkogårdar med dess gravstenar inventerats och en bevarandeplan har tagits fram. Det är denna man utgår ifrån i arbetet. Gravstenarna har klassificerats utifrån siffrorna 1-3, där klass 1 bedöms ha mycket stort kulturhistoriskt värde. Det kan till exempel handla om en väldigt speciell sten, om själva gravvårdens utformning eller om att en historiskt intressant person har begravts där. Dessa "klass 1-gravar" bevaras genom den begravningsavgift som alla folkbokförda i

Återlämnade gravar märks med en liten skylt. Gravstenarna kan sedan återanvändas till nya gravar.

Sverige betalar, oavsett om de är medlemmar i kyrkan eller inte. Det handlar om 5-10 procent av alla gravar. Övriga gravar, det vill säga klass 2 och 3 med "stort" eller "mindre" kulturhistoriskt värde ska alltså tas bort från kyrkogården om de saknar gravrättsinnehavare. Den kulturhistoriska utredningen görs av extern expertis, i detta fall av antikvarier från Länsmuseet.

- Det kan låta tråkigt men det finns också positiva aspekter. På det här viset behöver vi till exempel inte utöka kyrkogårdsmarken under överskådlig tid, säger Irene Åkergren.

Hon påpekar också att gravstenar från återlämnade gravar kan användas igen till nya gravar, ett sätt att spara både pengar och miljö.

Domprost Carl Sjögren konstaterar att Svenska kyrkan är en av landets större kulturvårdare, men betonar också att det är en ständig ekonomisk balansgång.

- Vi vill förstås att kyrkogårdarna ska vara kulturhistoriskt intressanta att vandra på. Men samtidigt kan vi inte sköta gravstenar med kyrkoavgiftspengar. De ska gå till församlingsverksamhet.

Beslutet att endast gravanordningar i klass 1 ska bekostas av den allmänna begravningsavgiften är ett riksdagsbeslut.

- Det är alltså inte kyrkan som har bestämt det, påpekar Carl Sjögren.

ANNA THEANDER